

Kaj je novega povedal general Veljko adijević?

Ob izidu njegove zadnje knjige Protiudar – moj pogled na razpad Jugoslavije

Pripravil Marijan F. Kranjc

7. nadaljevanje

Kakšen protiudar je napovedal general Kadijević?

Armadni general Veljko Kadijević

V navadi je, da avtor v zaključnem poglavju povzame glavne misli in tudi pove kaj je dobrega (in slabega) naredil. General Kadijević je ubral drugačno pot.

Na ruševinah razbite in razkosane Jugoslavije niti z eno besedico **ni priznal** svojih napačnih ocen in ukrepov, ker jim menda **ni bilo nobene alternative!** Kot, da je slep iz varne Moskve niti po dvajsetih letih ni dojel posledic svojega **napačnega** ravnanja, ki so ga s pridom izkoristili nasprotniki. Zaverovan v moč svojega uma je celo na **ruševinah Jugoslavije** napovedal v **bodočnosti protiudar!** S kom in proti komu? Zato poglejmo, kaj je konkretnega mislil in predlagal v X. poglavju z naslovom **Bodočnost – protiudar.**

General Kadijević sicer priznava, da je **Srbija** skoraj docela **razbita**, »ostanki« pa pod **»moderno okupacijo«** (str. 287) , zato je menda tudi napočil trenutek, da se o bodočnosti **ne samo razmišlja**, temveč tudi **deluje** v tej smeri! Iz analize preteklosti oz. dejstva, kaj je kdo **prinesel** v zadnje tri Jugoslavije, bi po mnenju generala Kadijevića lahko z **»veliko stopnjo zanesljivosti«** lahko napovedali – **kaj, kako in kdaj** delovati v bodoče. Seveda je pri tem nujno odgovoriti na vprašanje kateri so **osnovni vzroki** razpada, pa jih našteva takole:

- **jugoslovanska ideja** je bila prisotna pri vseh narodih Jugoslavije, vendar **neenako močna in množična**;
- nacionalni interesi so bili sicer **različni**, vendar na škodo skupnega, jugoslovanskega, kar je bilo pogubno;
- negativni vpliv treh velikih **religij** – pravoslavne, katoliške in muslimanske;

- **interesi** velikih sil so bistveno vplivali na usodo Jugoslavije, pri čemer je general Kadijević tudi priznal, da je »**Tito genialno in pogumno**« deloval do 60-tih let (str. 289).

V **strateški oceni** o delovanju zunanjega in notranjega faktorja na razbijanju Jugoslavije, je general Kadijević ostal pri svoji že znani oceni (iz prve knjige, 1993), saj pravi: »... poglobitni vpliv sta imela **oba faktorja** v medsebojni povezanosti in pogojevanju, s tem, da je **absolutni primat imel notranji faktor**« (str. 290)¹.

Generalu Kadijeviću se posebno zdi **nespametno**, da se v **Bosni in Hercegovini** deli treh narodov – Srbi, Hrvati in Muslimani silijo, da živijo v **skupni državi**, ko pa so njihove matice sprte in sovražne!

Zatem general Kadijević predlaga, kako naj **Srbija** ravna pri svoji »**osvoboditvi**« (str. 299), pa našteva naslednje:

- težiščno se usmeriti v **bodočnost**, iz preteklosti pa samo upoštevati napake, da se ne ponovijo;
- zavreči vse **zunanje sile** in pritiske, notranje sile pa maksimalno okrepiti;
- predvsem pa se je potrebno osvoboditi sil »**moderne okupacije**«, ki delujejo pod vidom demokracije, svobode in podobno;
- bistveno je delovati **organizirano**, spontane akcije pa usmerjati v pravo smer.

Zatem je general Kadijević predlagal naslednje **ukrepe in aktivnosti**:

- **Cilj borbe: osvoboditev Srbije** od »moderne okupacije« in **izgradnja** demokratične države (str. 295), s posebnim ozirom na jasen in razumljiv jezik sporočanja, kakor je bilo v NOB, pa je zato **Tito »idealen primer**« vse dokler se ni sredi 60-let priklonil »**jeziku Kardelja**« in ostalih razbijalcev Jugoslavije;
- **Program borbe za bodočnost Srbije** je baziran na neodvisni zunanji politiki, na principih tržiščnega gospodarstvu in pravični socialni politiki.
- **Organizacija** mora počivati na principu **masovnosti**, **javnega** pa tudi **ilegalnega** političnega delovanja, pri čemer naj bo organizacija z imenom **OSVOBOJENA SRBIJA** spoj mladosti in izkušenj (str. 300). Po osvoboditvi Srbije naj postane ta organizacija – partija, **masovna politična organizacija**.
- Glede **strategije in taktike** delovanja je potrebno **realno** ocenjevati situacijo, izbrati pa **kombinirano – direktno** (osvoboditev) in **indirektno** (izgradnja države) **strategijo** (str. 300).
- Kar se tiče časa pa je potrebno »**takoj**« začeti s formiranjem »**embrionov organizacije**« (str. 301).

Ker v sodobnem svetu in mednarodnem okolju **ne more nihče** vsiljevati »moderne okupacije«, ima tako tudi srbski narod pravico na **osvoboditev**. In tako bo sledil v bližnji prihodnosti **prodiudar srbskega naroda!**

¹ V Balkanskem vojaškem poligonu sem ocenil, da je **zunanji faktor imel 60%**, **notranji pa 40%** vpliva na razbijanje Jugoslavije, pri čemer nisem bil edini.

Moj zaključek

Ker sem ta prikaz začel z vprašanjem **Kaj nam je novega povedal general Kadijević**, moram zdaj na kraju resignirano ugotoviti, da pravzaprav ničesar bistvenega. Gre predvsem za **subjektivne ocene in zavračanje odgovornosti** za usodo Jugoslavije. Da je JLA delovala po zvezni ustavi in **pravočasno izvedla vojaški udar**, kakor je bilo načrtovano še iz Titovih časov, bi vsekakor bilo mnogo manj žrtev, pa tudi Jugoslavija bi obstala!

Narobe je bilo predvsem to, da prav **JLA ni dosledno vztrajala na Titovih** idejah in zamisli, saj bi se lahko le na tej osnovi zoperstavila posameznim nacionalizmom in separatističnim težnjam. Namesto, da se je pripravljala na t. i. **notranjo vojno**, se je vehementno spravila na **rušenje doktrine SLO in DSZ**, Titove zapuščine!

Zanimivo se mi je zdelo tudi to, da general Kadijević niti z besedico ni omenil sodobne vojaške doktrine – **spopad nizke intenzivnosti**, skozi katero smo obravnavali tudi notranje vojne, moderno okupacijo, kakor tudi načine zoperstavljanja.

Brez posebne samohvale sem jaz kot moto svoje generalske naloge navedel prav besede in misli generala Kadijevića, ki jih je objavil Vojno-politični informator 1/1989, in sicer:

- pojavljajo se nove, v bistvu ofenzivne vojaške doktrine;
- v sedanjih pogojih se največja pozornost namenja t. i. **doktrini nizkega intenziteta**;
- cilji in naloge **Titove koncepcije SLO in DSZ ostanejo isti**, le težišče bo na funkciji odvratanja pred agresijo, saj je to najbolj racionalen, v sodobnih pogojih pa tudi zelo realen vid obrambe;
- JLA je potrebno usposobiti za **učinkovito zoperstavljanje novim vojaškim doktrinam, itd.**

General Kadijević namesto tega v sedanji knjigi omenja že zdavnaj zastarelo ameriško **doktrino posrednega nastopanja**. Seveda je bilo verjetno lažje že leta 1990 tudi uradno **revidirati Titovo koncepcijo SLO in DSZ**.

Končno, potrebno je prebrati knjigo admirala Mamule z naslovom **Slučaj Jugoslavije**, ko je že leta 2000 zelo kritično in kompetentno **ocenil** delovanje generala Kadijevića v najbolj kritičnih trenutkih za usodo Jugoslavije. Gre predvsem za dejstvo, da **JLA ni izvedla vojaškega udara**, pa čeprav mu je predsednik Predsedstva to direktno nudil!

Zato se mi zdi, da je sedanja knjiga generala Kadijevića nekakšen **zpozneli odziv prav na kritike** admirala Mamule in drugih pripadnikov JLA, dejstev iz sojenja pred haškimi sodiščem in mnenja številnih prebivalcev bivše skupne države.

Verjetno je tudi **zpoznela ideja** generala Kadijević, da se naj **Srbija** pripravi na nekakšen protiudar, ko pa je »izgubila« Črno goro, kmalu bo priznala obstoj nove

sosede – Republike Kosovo, punta se Sandžak, pa tudi Vojvodina bi rada šla na svoje.

Torej, **kompleten fijasko »strateških« ocen**, pa tudi tistih, ki jih je ponujal pokojnemu Miloševiću (napad na ameriško, hrvaško in muslimansko vojsko v BiH). Veljalo bo verjetno tisto starodavno pravilo, da generali pišejo memoare, ko izgubijo svoje bitke, doživijo boleče poraze. No, najbolj usodne so posledice za prebivalce, narode in države same.